

Shrnutí

Po období rychlého růstu zasáhla Českou republiku, stejně jako mnoho členských zemí OECD, krize v důsledku pandemie onemocnění covid-19 a následně ozbrojený konflikt na Ukrajině. Česká republika nyní čelí nepříznivému vývoji v podobě prudce rostoucí inflace a životních nákladů, uprchlické krize, obav ze zhoršujících se nerovností v krajích a nutnosti urychlit zelenou transformaci a řešit otázku přetrvávajících vysokých emisí uhlíku. Důvěra občanů v instituce veřejné správy a státní správu je výrazně pod průměrem OECD a spokojenost s veřejnými službami je nerovnoměrná. K obnovení důvěry, překonání dopadů krizí z poslední doby a řešení budoucích výzev by měly přispět i reformy veřejné správy, a to zejména reformy zaměřené na zdokonalení mechanismů vládnutí nutných k adekvátní reakci nejen na průřezové výzvy a dopady krize, jako je změna klimatu a digitalizace, ale i na zvýšení efektivity, pružnosti a schopnosti veřejné správy reagovat na jak na centrální, tak i místní úrovni.

I když Česká republika vytvořila řadu stabilních a pevně zakotvených strategických rámců, nástrojů a pravidel pro fungování veřejné správy, potřebuje dále modernizovat a zvyšovat efektivitu veřejné správy a služeb, které poskytuje občanům, protože jinak nebude schopna všem současným výzvám čelit. Cílem koncepce rozvoje veřejné správy (Klientsky orientovaná veřejná správa 2030) zpracované Ministerstvem vnitra je modernizovat veřejnou správu. Koncepce rozvoje veřejné správy zahrnuje klíčovou problematiku zvyšování kvality a dostupnosti služeb veřejné správy, zlepšení koordinace, digitalizace a kapacit veřejné správy a podpory participace občanů. Jejím provádění však brání řada překážek vyplývajících především z nedostatečné koordinace jednotlivých orgánů veřejné správy, omezenou kapacitou a dovednostmi napříč veřejnou správou a nedostatečným politickým směřováním. Koncepce rozvoje veřejné správy a tento Přehled mají pomoci české veřejné správě rozvíjet opatření, schopnosti a nástroje vládnutí a umožnit jí lépe řešit současné výzvy z širokého spektra od zvyšování efektivity veřejného sektoru, posilování koordinace na všech úrovních veřejné správy a posilování participace občanů na veřejném dění až po úspěšnou realizaci digitalizace a prosazení zelené transformace.

Klíčovým cílem Koncepce rozvoje veřejné správy je budování klientsky orientované veřejné správy a zajištění široké participace občanů. V české státní správě i na úrovni samosprávných územních celků najdeme ostrůvky dobré praxe v zapojování občanů a stakeholderů do veřejného dění. Pozoruhodné je, že Česká republika má silnou kulturu vytváření poradních a pracovních orgánů, ve kterých spolupracují různé nevládní subjekty. Stávající participační procesy však často nemají dostatečný dopad a Česká republika nedisponuje žádnou zastřešující vizí participace občanů a stakeholderů na veřejném dění. Kromě toho se participace často omezuje na „notoricky známé osoby a subjekty“ a je třeba posílit poradenství, koordinaci a sdílení osvědčených postupů.

Schopnost centra vládnutí správně směřovat reakci na průřezové výzvy, určovat a realizovat priority a plnit závazky má zásadní význam pro řešení současných výzev v oblasti formování politik. Nedostatek strategických řídicích a koordinačních kapacit Úřadu vlády, klíčového prvku centra vládnutí v České republice, zapříčinil určitou multiplikaci strategií a priorit, což způsobuje problémy, vede k nekonzistentnosti a v některých aspektech i problematické realizaci. Další budování kapacit a nástrojů Úřadu vlády v oblasti strategického plánování, koordinace politik a poradenství může zvýšit konzistenci a soulad strategií a politik na centrální a resortní úrovni.

Navzdory svému významu, značně posílenému v době krize, není rozhodování založené na podložených informacích a datech (EIDM) v České republice dostatečně silné ani na úrovni nejvýše postavených politiků, ani u státních zaměstnanců. Bez něj však nelze přijímat informovanější politická rozhodnutí zohledňující oprávněné potřeby občanů. Aby se rozhodování založené na podložených informacích v České republice prosadilo, je třeba zvýšit analytické kapacity, posílit sdílení dat napříč státní správou, důsledněji hodnotit dopady regulací (RIA) a zkvalitnit následné hodnocení strategických dokumentů veřejné správy a právních předpisů. Rozvoj analytických kapacit centra vládnutí může rovněž podpořit formování politik na podporu strategických priorit, jež budou více založeny na podložených informacích. Několik ministerstev a úřadů začalo tyto nedostatky odstraňovat, ale je třeba vyvinout větší systémové úsilí.

Česká republika má více než 6 000 obcí z nichž 88 % má méně než 2 000 obyvatel. Takovýto stav ztěžuje koordinaci politik a územní roztržitost ovlivňuje účinnost veřejných služeb a investic na úrovni územních samosprávných celků nejen proto, že koordinace mezi jednotlivými úrovněmi veřejné správy je v tomto kontextu obtížná, ale také proto, že obce, zejména ty malé, se potýkají se silnými kapacitními nedostatky. K podpoře efektivy investic a služeb a v konečném důsledku ke zvýšení blahobytu občanů je nezbytná větší spolupráce mezi obcemi. Zlepšení situace lze dosáhnout poskytováním pobídek obcím na podporu dlouhodobé a stabilní spolupráce napříč volebními obdobími. Pro Českou republiku může být rovněž přínosné posílit územně specifický přístup (place-based approach) ke strategickému plánování na obecní úrovni, a to nejen podporou společného plánování obcí, ale i posílením meziresortní a víceúrovňové koordinace. V tomto kontextu lze doporučit řadu vhodných postupů včetně podpory vzájemné komunikace a spolupráce, rozvoje asistenčních sítí na krajské úrovni a také přizpůsobení podpory potřebám a schopnostem různých skupin obcí (jež se například u velkých měst a malých venkovských obcí liší).

Úspěch rozvojových aktivit české veřejné správy bude částečně záviset na schopnosti veřejné správy vzbudit zájem a zaměstnat lidi se správnou kvalifikací. Zvýšení atraktivity veřejného sektoru jako zaměstnavatele zahrnuje v souladu s nedávno revidovaným legislativním rámcem nejen posílení budování značky zaměstnavatele, ale i úsilí celé veřejné správy o revizi a aktualizaci zásad nábory a řízení zaměstnanců, a to zejména u představených a vedoucích pracovníků. Ambice v personálním managementu by veřejné správě pomohl splnit strategičtější přístup ke vzdělávání i kariéernímu rozvoji a větší objem kvalitnějších údajů sloužících jako podklad pro informovanou politiku řízení lidských zdrojů.

Česká republika označila plnou digitalizaci veřejné správy za národní prioritu, investovala do procesu digitalizace značné úsilí a dala vzniknout několika strategickým dokumentům, jež mají zajistit uživatelům lepší služby. Díky tomuto ukotvení a podpoře nejvyššího politického vedení má česká veřejná správa dobré předpoklady k tomu, aby se stala vyspělou digitalizovanou správou. Pro Českou republiku nicméně zůstává zásadním úkolem umožnit změny prostřednictvím organizačních změn a posílením kapacit, konsolidací úsilí týkajícího se koordinace a spolupráce a vybavením veřejného sektoru klíčovými politickými pákami pro navrhování a poskytování veřejných služeb pro všechny uživatele v dnešním digitalizovaném světě.

V neposlední řadě bude účinnost těchto reforem záviset také na odolnosti systému veřejné správy vůči současným i budoucím krizím. Česká republika čelila krizi v souvislosti s pandemií covid-19 s dobře propracovaným rámcem krizového řízení. Aktivovala svůj ústřední krizový koordinační a poradní útvar, Ústřední krizový štáb, a vytvořila ad hoc poradní orgány, jako byla Rada pro zdraví. Orgány veřejné správy se však při zavádění těchto rámců potýkaly s několika problémy v oblasti řízení, a to zejména v kontextu koordinace činností mezi těmito orgány, s nedostatečnými personálními kapacitami v oblasti krizového řízení, absencí centralizovaných informačních systémů krizového řízení a nedostatkem konzistentních komunikačních kanálů nejen směrem k veřejnosti, ale i klíčovými zainteresovaným stranám. Tyto otázky se řeší a iniciativy s cílem situaci zlepšit by měly pokračovat zejména s ohledem na probíhající krizi v důsledku války na Ukrajině.

From:

OECD Public Governance Reviews: Czech Republic

Towards a More Modern and Effective Public Administration

Access the complete publication at:

<https://doi.org/10.1787/41fd9e5c-en>

Please cite this chapter as:

OECD (2023), "Shrnutí", in *OECD Public Governance Reviews: Czech Republic: Towards a More Modern and Effective Public Administration*, OECD Publishing, Paris.

DOI: <https://doi.org/10.1787/2d69afc9-cs>

This document, as well as any data and map included herein, are without prejudice to the status of or sovereignty over any territory, to the delimitation of international frontiers and boundaries and to the name of any territory, city or area. Extracts from publications may be subject to additional disclaimers, which are set out in the complete version of the publication, available at the link provided.

The use of this work, whether digital or print, is governed by the Terms and Conditions to be found at <http://www.oecd.org/termsandconditions>.